

22. 3. 2014

Timo Karjalainen

Facebook: <https://www.facebook.com/timo.karjalainen.10>

Viite: Keskustelu FB:ssä 21.3 2014 Risto Linturin aiheesta ”12 hyvin esitettyä syytä robotiikan vallankumoukseen!” https://www.facebook.com/linturi/posts/10152711137229745?stream_ref=10

Todellisuuden ristiriidoista

FB- keskusteluviesti Risto Linturille

Esipuhe

Viitteessä mainitussa keskustelussa oli syntyä Risto Linturin ja minun välille väärinkäsitysten ketju. Katson sen johtuneen siitä, että esitin kommentteja ao. keskustelussa liian huolimattomasti. Siksi katson tarpeelliseksi selventää näkemyksiäni huolellisemmin tässä luonnospaperissa, jonka julkaisen nettisivullani. Toivon keskustelun jatkuvan, esim. Riston tai minun facebook-sivuilla, jotta voisimme paremmin ymmärtää, miltä osin sosiaalinen todellisuus on välttämättömästi ristiriitain ja miltä osin turhat ja haitalliset ristiriidat ovat poistettavissa esim. tieteen ja teknologian kehityksen ansiosta.

Avoin kirje

Risto, Ymmärsit väärin. Arvostan laajaa tietämystäsi myös teknologian sovellusmahdollisuuksien laajan kirjon suhteen. Se, miksi usein veivaan samoja, varsin tai hyvin ristiriitaisia asioita, perustuu suuresti 36 vuoden kokemukseeni valtion virassa tutkimus- ja kehittämistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon alalla.

Minusta noin 90 % tutkimus- ja kehittämistyöstä valtiolla on tappelua terveellä järjellä ja mielellä perusteltavissa olevia rationaalisia muutoksia vastustavia aktiivisia tai passiivisia voimia vastaan. Valitettavan usein on myös tapeltava niitä voimia vastaan, jotka tahtovat minusta turhan päitten väärin perustein muuttaa myös hyvin toimivia asioita tai he tahtovat selvästi väärinä asioita, jotka palvelevat lähinnä heidän omia etujaan; ei valtion ja sen jäsenten yhteisiä etuja.

Sivistyneen ja oikeamielisen valtion tehtävänä ei ole puolueellisesti edistää ja palvella vain muutamia ihmisiä tai ihmisryhmiä. Tässä suhteessa valtio eroaa instituutiona yrityksestä ja ihmisyksilöstä, joiden suoranaisten velvollisuus on vaalia ensisijassa omaa ja lähimpien

intressiryhmiensä, kuten henkilöstön, omistajien, (jossain määrin myös tuotteittensa kuluttajien) sekä yksilöiden kohdalla lähimpien omaistensa etuja.

Sivistyneeltä valtiolta ja sen palveluksessa virkaansa hoitavalta viranhaltijalta edellytetään yritystä ja ihmisyksilöä laaja-alaisempaa objektiivista viisautta ottaa tai ainakin pyrkimystä ottaa huomioon intressiristiriitoja kuin yritykseltä tai yksilöiltä, joiden on jo käytännön syistä viisasta keskittyä David Ricardon suhteellisen edun teorian mukaisesti parhaiten osaamaansa leipälajiinsa.

Kun ”kolme musketööriä ” Tieto, Taito ja Tahto tappelevat johtavasta paikasta yritysten ja ihmisten maailmassa, Tieto ja Taito tупpaavat lopulta voittamaan Tahdon. Ainakin tiedoton ja taidoton Tahto ei pärjää enää ns. loppupeleissä pelkän rautaisen tahtonsa ja ehtymättömän tarmonsä ja energiansa voimalla. Uskon tämän johtuvan siitä, että Tiedon ja Taidon institutionaaliset perustat, kuten tiede, erityisesti luonnontiede, matematiikka ja tietojenkäsittelytiede, ovat tai ne on rakennettu **vankemmalle ja varmemmalle pohjalle** kuin Tahdon perusta, josta suurempi osa on ihmismielen varassa ja ihmismielen erilaisissa institutionaalisissa muodoissa, joista tärkein on sosiaalinen lainsäädäntö. Sitä ihmisten tavat ja tottumukset täydentävät.

Kokemusteni mukaan Suomen valtion leivissä tilanne on valitettavan usein melkein päinvastainen kuin uskoakseni yritysten maailmassa. Energinen ja tarmokas Tahto tuppaa alistamaan Tiedon ja Taidon täydellisesti palvelukseensa. Suurin syy tälle hiukan nurinkuriselle asiantilalle ovat monentyypiset sosiaaliset ristiriidat, joilta kapea-alaisemmin yhteiskunnallisiin ja muihin tehtäväänsä fokusoituvat yritykset ja yksilöt voivat ja joilta niiden kannattaa usein ummistaa silmänsä ja keskittyä parhaan saatavilla olevan tiedon avulla tehtävään taitoon. Sivistysvaltio ei voi, jo oman olemassaolonsa turvatakseen ummistaa silmiään ristiriidoilta.

Poliittiset (tahdon) ristiriidat ovat määritelmällisesti selviöitä sivistys- ja oikeusvaltiossa. Jotkut halusivat varmasti jo muinaisessa Egyptissäkin rakentaa Niilin yli padon edistääkseen maanviljelyksen edellytyksiä. He saivat odottaa vuoroaan noin 5000 vuotta, koska muut halusivat ensin rakentaa Niilin rannoille pyramideja eli hautakumpuja itselleen ja aarteilleen sekä muita rakennelmia.

Ikään kuin nykyajan ”pyramideja” ovat ne lait ja asetukset, joilla demokratiaa tai monissa maissa ns. ”demokratiaa” pyöritetään Montesquien vallankolmijako-opin mukaisesti. Tosin kukaan ei kai usko, että kehittyneessä ja verkottuneessa tietoyhteiskunnassa lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovalta toimisivat toisistaan riippumattomasti tai syvässä mielessä objektiivisesti. Lait ja niiden tulkitsijat ovat luonnollisesti ristiriitojen täyteisiä, hauraita (Nicholas Talebin kirjaa Antihauras luen paraillaan) sekä huonoja kannusteita eli porsaanreikiä eli tai hyviä kannusteita ”täynnä”.

Kun otamme huomioon, että ristiriitaisen Tahdon poliittis-juridisia hallinnollisia ristiriitoja täydentää eräät tieteelliset kognitiiviset Tiedon ristiriidat - joiden merkitys käytännölle on onneksi paljon pienempi – ei ole perusteita, olettaa että Taidon tekemä uusi teknologia, kuten robotisaatio ja automaatio johtaisi automaattisesti parempaan yhteiskuntaan, kuten hyvin tiedät. Siksi kannattaa myös panostaa myös mainittujen ristiriitojen viisaaseen hallintaan. Tätä halusin sanoa.